

PADOMES IETEIKUMS**(2019. gada 9. jūlijs)****par Igaunijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Igaunijas 2019. gada stabilitātes programmu**

(2019/C 301/06)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2018. gada 21. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2019. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pilāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Komisija 2018. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Igaunija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁽³⁾ ("eurozonai adresētais 2019. gada ieteikums"), kurā izklāstīti pieci ieteikumi eurozonai ("ieteikumi eurozonai"), Padome pieņēma 2019. gada 9. aprīlī.

⁽¹⁾ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁽³⁾ OV C 136, 12.4.2019., 1. lpp.

- (2) Ņemot vērā to, ka Igaunija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā ekonomikas ir savstarpēji cieši saistītas, Igaunijai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots 2019. gada eurozonai adresētais ieteikums, kā atspoguļots turpmāk sniegtajā 2. un 3. ieteikumā. Jo īpaši pasākumi, ar kuriem ekonomikas politiku, kas saistīta ar ieguldījumiem, koncentrē uz konkrētajām jomām, palīdzēs īstenot otro ieteikumu eurozonai attiecībā uz ieguldījumu atbalstīšanu.
- (3) 2019. gada ziņojums par Igauniju tika publicēts 2019. gada 27. februārī. Tajā tika izvērtēts, kā Igaunija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2018. gada 13. jūlijā⁽⁴⁾, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Igaunijas virzība uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu.
- (4) Igaunija savu 2019. gada valsts reformu programmu iesniedza 2019. gada 30. maijā un 2019. gada stabilitātes programmu – 2019. gada 30. aprīlī.
- (5) Attiecīgie valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁽⁵⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas ir vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri ESI fondu efektivitāti saista ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (6) Igaunija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. 2019. gada stabilitātes programma tika iesniegta, pamatojoties uz nemainīgas politikas scenāriju. Programmā tiek paredzēts pāriet no vispārējās valdības budžeta deficīta, kas 2018. gadā bija 0,6 % apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP), uz deficītu 0,2 % apmērā no IKP 2019. gadā, 0,3 % apmērā no IKP 2020. gadā un līdz 2022. gadam reģistrēt deficītu 0,7 % apmērā no IKP. Pamatojoties uz pārrēķināto strukturālo bilanci⁽⁶⁾, vidējā termiņa budžeta mērķi, kas strukturālā izteiksmē noteikts kā deficīts 0,5 % apmērā no IKP, nav plānots sasniegt laikposmā, uz kuru attiecas 2019. gada stabilitātes programma. Tiek prognozēts, ka līdz 2022. gadam vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies līdz 5,3 % no IKP. Makroekonomikas scenārijs, kas ir minēto budžeta prognožu pamatā, ir labvēlīgs. Nav precizēti pasākumi, kas vajadzīgi plānoto deficīta mērķu sasniegšanas atbalstam, un tas rada risku pieņēmumiem par ieņēmumiem.
- (7) Ņemot vērā Komisijas 2018. gada rudens prognozi, kurā tika prognozēts tuvāks stāvoklis vidējā termiņa budžeta mērķim 2019. gadā, un saskaņā ar noteikumiem par vajadzīgās korekcijas atsaldēšanu, valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam nebūtu jāpārsniedz 4,9 %, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,3 % apmērā 2019. gadā. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, 2019. gadā pastāv risks būtiski novirzīties no minētās prasības.
- (8) Ņemot vērā Igaunijas prognozēto izlaides starpību 2,7 % apmērā no IKP un prognozēto IKP izaugsmi, kas būs zemāka par aprēķināto potenciālo pieauguma tempu, valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam 2020. gadā nebūtu jāpārsniedz 4,1 % atbilstoši strukturālajai korekcijai 0,6 % apmērā no IKP, kas izriet no kopīgi pieņemtās prasību korekcijas matricas saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, nemainīgas politikas apstākļos 2020. gadā pastāv risks būtiski novirzīties no minētās prasības. Kopumā Padome uzskata, ka, sākot ar 2019. gadu, būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai ievērotu Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

⁽⁴⁾ OV C 320, 10.9.2018., 24. lpp.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁽⁶⁾ Cikliski koriģētā balance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, kuru Komisija pārreķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

- (9) Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana ir kļuvusi par Igaunijas prioritāti, ņemot vērā lielus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas skandālus. Igaunija ir pastiprinājusi savu regulējumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, un nerezidentu noguldījumu īpatsvars Igaunijas banku nozarē ir ievērojami samazinājies. Tomēr problēmas joprojām pastāv. Lai gan Igaunijas valdība ieviesa papildu pasākumus un pamatnostādnes par to, kā vēl vairāk pastiprināt novēršanas pasākumus šajā jomā, Igaunijas parlaments vēl nav pieņēmis likumdošanas iniciatīvu, kuras mērķis ir palielināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas uzraudzības spējas. Tiklīdz šie pasākumi būs pieņemti, būtu jāvelta uzmanība to efektīvai īstenošanai.
- (10) Prasmju trūkums un neatbilstība ir daži no galvenajiem šķēršļiem, kas kavē ieguldījumus uzņēmējdarbībā un ierobežo lielāku ražīguma pieaugumu. Pēdējo gadu laikā Igaunija ir īstenojusi visaptverošas reformas, bet darba tirgus tendences un darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās rada ilgtermiņa problēmas izglītības un apmācības sistēmai. Šo problēmu vidū ir joprojām augsts izglītības priekšlaicīgas pamešanas rādītājs, skolu tīkla nepilnīga reorganizācija, nepietiekama augstākās izglītības un profesionālās izglītības un apmācības atbilstība darba tirgus vajadzībām, kā arī problēmas, kas saistītas ar skolotāju novecošanu un šīs profesijas mazo pievilcīgumu. Lai gan līdzdalība pieaugušo izglītībā uzlabojas, darba ņēmēju kvalifikācijas paaugstināšana un pārkvalificēšana nenotiek pietiekami ātri, lai neatpaliktu no darba tirgus tendencēm. Nepietiekamās inovācijas spējas ir centrālā no apzinātajām prasmju vajadzībām. Neraugoties uz lielo informācijas un komunikācijas tehnoloģiju speciālistu procentuālo daudzumu, uzņēmumi nodrošina ierobežotu digitālo prasmju apmācību. Uzlabojot izglītības un apmācības sistēmas atbilstību darba tirgus vajadzībām, tostarp veicot ieguldījumus karjeras konsultēšanā, novēršot priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un labāk prognozējot vajadzīgās prasmes, varētu nodrošināt, ka cilvēkiem ir nepieciešamās prasmes. Turklāt, uzlabojot skolotāju darba apstākļus, mācīšanas kvalitāti un izglītības politiku, demogrāfisko un ekonomikas tendenču iespaidā, tiktu stiprinātas izglītības un apmācības sistēmas spējas.
- (11) Neraugoties uz uzlabojumiem, joprojām pastāv augsts nabadzības, sociālās atstumtības un ienākumu nevienlīdzības līmenis, jo īpaši vecāka gadagājuma cilvēku vidū. 2017. gadā nabadzības un sociālās atstumtības riskam bija pakļauti aptuveni 42 % iedzīvotāju vecumā virs 65 gadiem salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju – 15 %. Sociālie pabalsti joprojām nav efektīvs līdzeklis nabadzības samazināšanai, un sociālās drošības tīkls ir vājš. Kvalitatīvu un cenu ziņā pieejamu sociālo pakalpojumu sniegšanu kavē vājā koordinācija starp veselības un sociālās aprūpes dienestiem un lielās atšķirības pašvaldību spējā noteikt vajadzības pēc sociālajiem pakalpojumiem un sniegt tos. Privātpersonām ir arī jāsedz liela daļa no iestāžu sniegto pakalpojumu izmaksām. Igaunijas publiskie izdevumi ilgtermiņa aprūpes jomā bija mazāk nekā puse no Savienības vidējā rādītāja (0,6 % no IKP salīdzinājumā ar 1,6 % no IKP 2016. gadā). Nav ieviesti preventīvi pasākumi vai atbalsta sistēma, lai mazinātu slogu, kas gulstas uz neoficiālajiem aprūpētājiem. Cilvēku ar neapmierinātām medicīniskām vajadzībām īpatsvars joprojām ir viens no lielākajiem Savienībā (11,7 %), kas norāda uz problēmām saistībā ar veselības aprūpes sistēmas pieejamību un efektivitāti. Šīs problēmas liecina par nepieciešamību integrēti nodrošināt cenu ziņā pieejamus un kvalitatīvus sociālās un veselības aprūpes pakalpojumus un izstrādāt visaptverošu ilgtermiņa aprūpes sistēmu. Ieguldījumi, kas atbalsta sociālo iekļaušanu, tostarp sociālajā infrastruktūrā, veicinātu iekļaujošu izaugsmi.
- (12) Vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība 25,6 % apmērā 2017. gadā joprojām ir viena no lielākajām Savienībā, un tā ir nedaudz lielāka nekā iepriekšējā gadā. Turklāt vecāku lomas ietekme uz sieviešu nodarbinātību ievērojami pārsniedz Savienības vidējo rādītāju (attiecīgi 25,2 un 9,0 %). Ilgi bērna kopšanas atvaļinājumi sievietēm bieži vien izraisa lēnāku karjeras virzību. Sievietes mēdz strādāt zemāk atalgotās ekonomikas nozarēs un profesijās, kaut arī viņu izglītības līmenis ir augstāks nekā vīriešiem. Nesen veiktie pasākumi vairoja bērna kopšanas atvaļinājumu un pabalstu sistēmas elastību, lai veicinātu vecāku atgriešanos darba tirgū. Bērnu aprūpes pakalpojumu izmantošana ir uzlabojusies. Tomēr tādi faktori kā saimnieciskā aktivitāte, nodarbošanās, vecums, darba pieredze vai darba laiks tikai daļēji izskaidro vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību, atstājot neizskaidrotu atšķirību 20 % apmērā salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju – 11,5 %. Atalgojuma pārredzamība varētu palīdzēt labāk izprast vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības iemeslus. Ilgstoši ieguldījumi bērnu aprūpē un aktīvi darba tirgus pasākumi sekmētu sieviešu nodarbinātību. Turklāt plašākā kontekstā joprojām būtiski ir sadarboties ar sociālajiem partneriem un stiprināt to spējas.

- (13) Igaunija ir perifēra valsts ar zemu iedzīvotāju blīvumu, un tās saimnieciskajai darbībai un eksportam nozīmīga ir labi funkcionējoša un savstarpēji savienota transporta sistēma. Igaunijas transporta infrastruktūra saskaras ar dažiem būtiskiem trūkumiem savienojamības un ilgtspējas jomā. Dzelzceļa transports un intermodālais transports joprojām ir nepietiekami attīstīti. Turklāt autotransporta radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas pēdējos piecus gadus ir palielinājušās. Turpmāki inovatīvi un ilgtspējīgi risinājumi varētu palīdzēt novērst sastrēgumus un ar sabiedrisko transportu saistītas problēmas. Sinhronizēt Igaunijas elektroenerģijas sistēmu ar kontinentālās Eiropas tīklu ir ļoti būtiski, lai nodrošinātu elektroapgādes drošību visā Baltijas reģionā. Ieguldījumi infrastruktūrā palīdzētu uzlabot Igaunijas uzņēmumu konkurētspēju.
- (14) Sakarā ar nelielajiem ieguldījumiem (jo īpaši privātā sektora mazajiem ieguldījumiem) pētniecībā un izstrādē Igaunijas darba ražīgums atpaliek. Lai gan 2017. gadā publiskie izdevumi pētniecības un izstrādes jomā bija nedaudz zemāki par Savienības vidējo rādītāju, uzņēmējdarbības ieguldījumi bija tikai 0,61 % no IKP, kas ir aptuveni puse no Savienības vidējā rādītāja. Ir mazs tādu uzņēmumu, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU), īpatsvars, kas ziņo par veiktajām pētniecības un inovācijas darbībām. Ar pētniecību un izstrādi nesaistītie inovāciju izdevumi samazinās, un sadarbība starp zinātni un uzņēmumiem ir vāja. Daži no šiem faktoriem mazina valsts inovācijas darbības rezultātus un ražīgumu. Mērķtiecīgāki ieguldījumi pētniecībā, izstrādē un inovācijā, tostarp uzņēmumu digitalizācijā un automatizācijā, palielinātu Igaunijas ražīgumu un konkurētspēju. Tāpat lietderīgi būtu noteikt labākas prioritātes ekonomikā būtiskās pētniecības jomās. Igaunijas iestādes ir izstrādājušas un īstenojušas vairākus pasākumus, lai novērstu trūkumus pētniecības un inovāciju sistēmā, taču to ietekme šobrīd vēl aizvien ir ierobežota.
- (15) Joprojām pastāv problēmas resursu efektivitātes un energoefektivitātes jomā. Igaunijas ekoinovācijas darbības rezultāti pilnībā neatspoguļo valsts potenciālu, un tās kombinētais ekoinovācijas rādītājs (proti, 60) ir par 40 % zemāks nekā Savienības vidējais rādītājs. Neraugoties uz dažiem pēdējos gados panāktajiem uzlabojumiem, Igaunijas sniegums attiecībā uz resursu produktivitāti ir trīs reizes zemāks par Savienības vidējo rādītāju, un šī atšķirība ar pārējo Savienību palielinās. Tikai neliela daļa Igaunijas MVU veic darbības, lai uzlabotu resursu efektivitāti un kļūtu ekoloģiskāki. Turklāt ekonomika ir ļoti energoietilpīga, un enerģijas patēriņa līmenis krietni pārsniedz Savienības vidējo rādītāju. Visi Igaunijas reģioni atpaliek resursu efektivitātes un energoefektivitātes uzlabošanā. Igaunijā atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvars transporta nozarē 2017. gadā bija 0,4 %, kas ir daudz mazāk nekā valsts mērķis, proti, 10 %. Resursu efektivitātes un energoefektivitātes veicināšana, jo īpaši ēku sektorā, un aprites ekonomikas atbalstīšana, tostarp palielinot ieguldījumus, vēl vairāk veicinātu konkurētspējīgāku un ilgtspējīgāku ekonomiku.
- (16) Maksātspējas procedūras Igaunijā ilgst aptuveni trīs gadus, un atgūšanas rādītājs ir nedaudz virs 40 %. Tā rezultātā darba un finanšu resursi paliek mazāk ražīgos uzņēmumos. Tas apdraud stimulus veikt ieguldījumus un sniegt finansējumu uzņēmumiem. Maksātspējas regulējuma reforma būtu svarīga, lai saīsinātu maksātspējas procedūras ilgumu un palielinātu atgūšanas rādītāju kreditoriem. Konkrētāk, šīs reformas ietvaros varētu mudināt izmantot pirmmaksātspējas un pēcmaksātspējas pārstrukturēšanas procesus un novērst uzņēmumu saraustītu likvidāciju.
- (17) Savienības līdzekļu plānošana laikposmam no 2021. gada līdz 2027. gadam varētu palīdzēt novērst dažus no ieteikumos konstatētajiem trūkumiem, jo īpaši jomās, uz kurām attiecas 2019. gada ziņojuma par valsti D pielikums. Tas ļautu Igaunijai pēc iespējas labāk izmantot minētos līdzekļus norādītajās nozarēs, ņemot vērā reģionālās atšķirības.
- (18) Komisija 2019. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Igaunijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2019. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2019. gada stabilitātes programmu, 2019. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Igaunijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ir ņēmusi vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Igaunijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(19) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2019. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁽⁷⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Igaunijai 2019. un 2020. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps nepārsniedz 4,1 % pieaugumu 2020. gadā, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,6 % apmērā no IKP. Nodrošināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektīvu uzraudzību un izpildi.
2. Novērst prasmju trūkumu un veicināt inovāciju, pilnveidojot izglītības un apmācības sistēmas spēju un atbilstību darba tirgus vajadzībām. Uzlabot sociālās drošības tīkla piemērotību un piekļuvi cenu ziņā pieejamiem un integrētiem sociāliem pakalpojumiem. Veikt pasākumus, lai mazinātu vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības, tostarp uzlabojot atalgojuma pārredzamību.
3. Ieguldījumu ekonomikas politiku orientēt uz ilgtspējīgu transporta un enerģētikas infrastruktūru, tostarp starpsavienojumiem, pētniecības un inovācijas veicināšanu, resursu efektivitāti un energoefektivitāti, ņemot vērā reģionālās atšķirības.

Briselē, 2019. gada 9. jūlijā

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. LINTILÄ*

⁽⁷⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.